

STOLPEN FIETSROUTE
Anna Paulowna-
Wieringerwaard-
Barsingerhorn-Poolland-
Oudesluis-Anna Paulowna

Inhoudsopgave

Inleiding	3
<i>Over deze fietsroute</i>	3
Stolpboerderijtypes	4
<i>Noord-Hollandse Normaalstolp</i>	4
<i>Langhuisstolpboerderij</i>	4
<i>West-Friese Stolpboerderij</i>	5
<i>Onvolledige stolpboerderij</i>	5
<i>Kapbergen en hooivijzels</i>	5
Fietsroute	6
<i>Smidsweg 2 Anna Paulowna</i>	6
<i>Net voorbij Kerkstraat 6</i>	6
<i>Watertoren Wieringerwaard</i>	7
<i>Noord Zijperweg 35 Wieringerwaard</i>	7
<i>Barsingerweg 10 Wieringerwaard</i>	8
<i>Barsingerweg 31 Wieringerwaard</i>	8
<i>Barsingerweg 20 Wieringerwaard</i>	8
<i>Kreil 30 en 30A Barsingerhorn</i>	9
<i>TO Hemmerweg 16 Barsingerhorn</i>	9
<i>Heerenweg 152 Barsingerhorn</i>	9
<i>Heerenweg 19 en 21 Barsingerhorn</i>	10
<i>Walingsweg 21 Wieringerwaard</i>	10
<i>Grote Sloot 475 Oudesluis</i>	11
<i>Kneeskade 2 Anna Paulowna</i>	11
Colofon	12

© Google Maps

Inleiding

Hollands Kroon is rijk aan stolpboerderijen. Van ver te zien als piramide van de polder, verscholen in het heuvelige keileemlandschap van Wieringen of pronkend langs de weg van de historische dorpslinten. Stolpboerderijen en hun erven vertellen het verhaal van Hollands Kroon en zijn van grote culturele en landschappelijke waarde. In deze route fietst u door ruime polderlandschappen, historische dorpslinten en stolpenstructuur De Grote Sloot. Onderweg zullen we fraaie en bijzondere stolpboerderijen voor u uitlichten maar ook andere wetenswaardigheden over de omgeving komen in deze fietsroute aan de orde. Fiets langs de parels van Hollands Kroon en ervaar het zelf!

Over deze fietsroute

Afstand 31 kilometer

Deze route voert u langs verschillende Gemeentelijke, Provinciale en Rijksmonumentale boerderijen en gebouwen in Anna Paulowna, Barsingerhorn, Poolland, Keins en Oudesluis

Houd rekening met de privacy van bewoners, gebruikers en eventueel vee op de erven en betreed deze niet. Houd rekening met andere weggebruikers en let op uw eigen veiligheid. Kijk kort voor vertrek op de [website van gemeente Hollands Kroon](#) voor actuele wegwerkzaamheden.

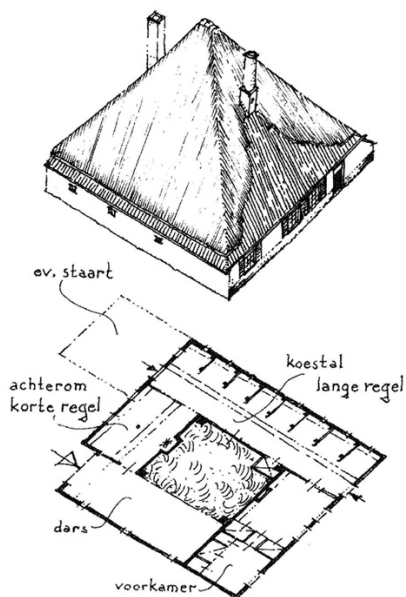
Deze route heeft weinig verfrissingspunten. Neem proviand mee. U kunt op ieder gewenst moment met de route starten of stoppen.

Stolpboerderijtypes

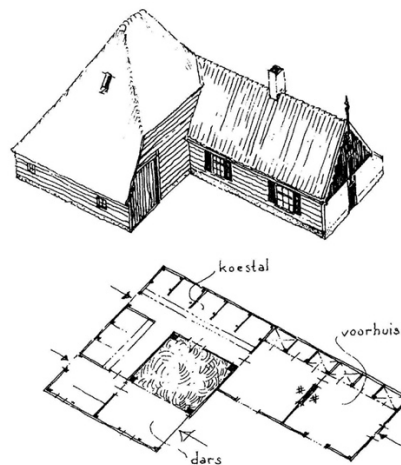
In het gebied Anna Paulowna, Barsingerhorn, Poolland, Keins en Oudesluis zijn vier hoofd stolpboerderij types te vinden en verschillende tussenvormen. Het type en de grootte van de boerderijen hangt af van de bedrijfsvoering, de voorkeur van de bouwer en het perceel land dat bij de boerderij hoorde. Alle stolpboerderijen hebben in het hart dezelfde vierkantsconstructie met staanders waarop dekbalken rusten. Op dit geraamte rust het piramidale dak dat gedekt kan zijn met riet of pannen of een combinatie van beide. Bij kapbergen en onvolledige stolpboerderijen kan ook de gevel van hout zijn, bij de andere boerderijtypes zijn de gevels meestal van steen opgetrokken.

Noord-Hollandse Normaalstolp

Ontstaan in de 17^e eeuw met de komst van de droogmakerijen. Ook in de latere, rijke 19^e eeuw in grote aantallen gebouwd. Komt in heel Noord-Holland voor. Kenmerkend is de ligging van dors (dorsdeuren achter) en veestal evenwijdig aan elkaar (met toegang in voor- en achtergevel). De 'korte regel' voor het jongvee aan de achtergevel en het woongedeelte aan de voorgevel. Dit type kent ook de herenboerderij-variant in de droogmakerijen met rijk geornamenteerde, symmetrisch ingedeelde topgevels. Ook komen uitbouwen bij uitbreiding van de veestalling voor ('staart').

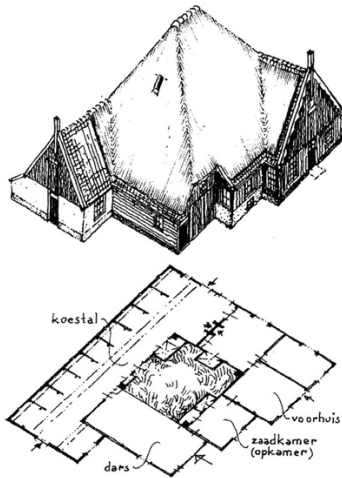

Langhuisstolpboerderij

Ontstaan uit het Friese langhuis en de hooihuisboerderij. Aangebouwd langhuis aan stolpvormige binnen-berging met dars en in het langhuis doorlopende veestalling. Er zijn twee typen te onderscheiden: een met de doorlopende stal en een met het langhuis als woongedeelte vóór tegen het stolpgedeelte en de stal achter de (hooi-)berg. Dit type is ook nog gebouwd nadat opeenvolgende stolptypes waren ontstaan. Komt voor in Waterland, Zaanstreek, Kennemerland en op Texel.

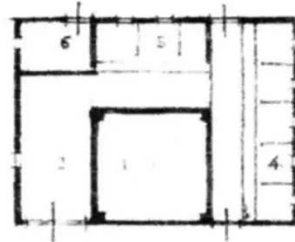
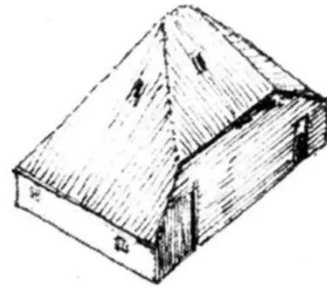
West-Friese Stolpboerderij

Ontstaan in de tweede helft van de 16^e eeuw in Westfriesland en komt daar algemeen voor. Kenmerkend is de ligging van de dars (darsdeuren aan de voorkant-wegzijde) en de veestalling (aan de achtergevel). Het woongedeelte aan de zijgevel. Aan de voorgevel een inpandig, soms iets uitgebouwd, voorhuis met pronkkamer en opkamer met kelder. In die voorgevel is soms een rijk bewerkte 'rouw en trouwdeur', alleen te openen bij huwelijk en uitvaart. Bij het herenhuistype uit de 19^e eeuw ontbreekt een uitbouw en is de voorgevel symmetrisch ingedeeld, soms met twee deuren. In de rijke periode van de laat-19^e eeuw zijn veel stolpen verbouwd met stenen gevels, dakspiegel en een ronde schoorsteen.

Onvolledige stolpboerderij

Bij een Onvolledige stolpboerderij is vaak 1 zijde 'afgekapt' of is er aan deze zijde een voorhuis geplaatst vergelijkbaar met de langhuisstolp.

Houten onvolledige stolpboerderijen zonder voorhuis komen niet veel voor in deze omgeving maar u ziet ze bijvoorbeeld vaak in de Zaanstreek. Stenen onvolledige stolpboerderijen met aangebouwd voorhuis komen wel voor in dit gebied. Het type was veel in zwang in de jaren 20 van de vorige eeuw.

Kapbergen en hooivijzels

Op de erven van stolpboerderijen vindt u vaak bijgebouwen in vorm van kapbergen of hooivijzels. Tegenwoordig vaak herbestemd als woning of zelfs als nieuwbouw tussen de oude lintbebouwing. Kapbergen hebben vaak de zo kenmerkende gerabatte gevels, de zwarte houten delen waarmee de wanden bedekt zijn.

Hooivijzels zijn van origine simpele overkappingen voor de opslag van hooi maar komen tegenwoordig ook voor als volwaardige bijgebouwen op het erf. Soms met een rand hooibalen waarbij pas na heel goed kijken te zien is dat deze voor de sier zijn.

Fietsroute

De route is aangegeven met richtingspijl en in **groene tekst**. De **rode tekst** zijn de adressen die beschreven worden. Deze adressen kunt u ook terugvinden op de kaart in de inleiding. Tips zijn aangegeven in **blauwe tekst**.

Smidsweg 2 Anna Paulowna

Startpunt van deze route is koffiehuis en eetcafé De Ben op de Smidsweg 2 te Anna Paulowna. Naast de uitspanning is een parkeerterrein waar u eventueel uw auto kunt parkeren. Als hier geen plek meer is, kunt u iets verderop bij het winkelcentrum parkeren.

Het Stationskoffiehuys te Anna Paulowna, afgebroken in 1980.
© Regionaal Archief Alkmaar

In de nacht van 14 januari 1916 brak de Amsteldijk door een combinatie van grote hoeveelheden smelt- en regenwater van de op de Zuiderzee uitmondende rivieren, hoog water en een noordwester storm en kolkte het zeewater vrijelijk de Anna Paulownapolder in. Het water steeg die nacht tot ruim twee meter boven NAP. De watersnoodramp zette de polder blank en er waren twee dodelijke slachtoffers. Gelukkig konden de meeste bewoners en de ongeveer 3000 koeien op tijd geëvacueerd worden.

Ga rechtdoor op de Smidsweg, richting de Molenvaart

Ga rechtdoor bij de rotonde en steek over bij de witte ophaalbrug richting Kerkweg

Tip: aan uw linkerhand vindt u

Dierenpark Hoerderdaell een dierentuin met een natuurgetrouwe habitat voor katachtigen maar ook een maki-eiland, roofvogelshows en andere dieren. Dagelijks geopend van 09:30 tot 17:30.
<https://hoenderdaell.nl/>

Fiets langs de Jachthaven 't Oude Veer en ga rechtdoor op de Kerkweg

Net voorbij Kerkstraat 6

December 1943 werd hier de Halifax van het 35 Squadron in brand geschoten door een nachtjager van Leutnant Heinz Rolland en stortte neer. Vier van de bemanningsleden kwamen direct bij de cash om, drie van hen wisten veilig te landen met hun parachute maar werden de dag daarna krijgsgevangen gemaakt.

Fiets door op de Kerkweg voorbij de Veerweg en de Kneesweg

Fiets met de bocht mee langs de Zwinweg

Sla rechtsaf richting Molenweg, Wieringerwaard in

Tip: aan uw rechterhand ziet u achter de dijk Molen De Hoop. De Rijksmonumentale strijkmolen heeft vanaf 1741 de Wieringerwaard bemalen. In 1998 is de molen omgebouwd tot graanmaalterij.

Wieringerwaard was al ver voor de Allerheiligenvloed van 1170 bewoond. Na de vele stormen die rond de twaalfde eeuw woedden, werd het echter onbewoonbaar. Nadat het de polder Wieringerwaard was drooggelegd raakte het weer bewoond. In het noorden ontstond geleidelijk aan een lintdorp dat tot ongeveer 1960 Tweewegen heette, waarschijnlijk naar de kruising van de Zijperweg en Molenweg. Pas later is men Wieringerwaard naar de polder gaan noemen (bron Wikipedia).

Watertoren Wieringerwaard

De Rijksmonumentale Watertoren van Wieringerwaard uit 1928, is ontworpen door architecten B.F. van Nieveld en W. Mensert is de hoogste van Nederland. De toren is in 1996 buiten gebruik genomen en tegenwoordig in particuliere handen.

Vlak bij de watertoren van Wieringerwaard botsten twee Beaufighters van een konvoi tegen elkaar en stortten neer. De achtergebleven vier vliegtuigen dachten dat de crash kwam door geschut op de grond en namen de watertoren onder vuur. De schade is nog steeds zichtbaar. Alle vier de bemanningsleden van de Beaufighters kwamen om het leven.

Fiets door op de Molenweg tot aan de Noord en Zuid Zijperweg. Op de hoek ziet u

Noord Zijperweg 35 Wieringerwaard

Rijksmonument het Polderhuis. Voormalige Polderhuis van waterschap en vervolgens gemeentehuis tot en met 1989. Alle details, zoals deur met bovenlicht, blinden en gesneden lijsten langs de topgevel zijn 19^e eeuws en begin 1950 door architect Rooyaards gerestaureerd.

Sla rechts af en steek over naar de Zuid Zijperweg zijde voor rustiger fietsen

Tip: De Dagwinkel op Zuid Zijperweg 52 voor een versnapering. Maandag tot zaterdag geopend, behalve tijdens lunchtijd.

Tip: ter hoogte van Zuid Zijperweg 36 bij de brug en de tegenover gelegen Hervormde kerk uit 1865 is een pad dat oorspronkelijk het tracé van de N.V. Tramweg Wieringen-Schagen was. Iets van de weg vindt u het voormalige tramstation Wieringerwaard, een rijksmonument uit omstreeks 1910.

Sla rechts af bij de Barsingerweg

Tip: Let op de fraaie makelaar op het voorhuis bij de dubbele stolpboerderij Barsingerweg 1 Wieringerwaard.

Steek over ter hoogte van Barsingerweg 37 naar de andere zijde van de weg voor rustiger fietsen

Fiets door en aan de overzijde ziet u aan uw rechterhand

Barsingerweg 10 Wieringerwaard

Dubbele stolp met de naam Groenhoven en datering 1611 op de dorsdeuren. Het provinciaal monument ligt parallel aan de weg en de voorgevel is aan de rechterzijde met stenen topgevel en kleine siertuin. Via de laning aan wegzijde kan de boomgaard betreden worden. Op het erf schijnt een brongasinstallatie aanwezig te zijn. De manier om verlichting te laten branden en te koken met uit de bodem gewonnen methaangas.

Fiets rechtdoor bij de Kruisweg. Op de hoek van de Kruisweg en Barsingerweg ziet u

Barsingerweg 31 Wieringerwaard

Rijksmonumentaal complex Pieter's Hoeve met achter de dubbele rietgedekte stolpboerderij een koetshuis. Het voordakvlak is pannengedekt en de stenen topgevel is bijzonder rijk versierd met lofwerk en met fraaie makelaars. Let ook op de dierenkopjes in de voorgevel. Het schaapje aan de rechterzijde is gesneuveld maar het paard is nog aanwezig.

Fiets rechtdoor en u ziet iets verderop aan de overzijde

Barsingerweg 20 Wieringerwaard

Provinciaal monument Landbouw en zeevisserij heeft misschien nog wel uitgebreider lofwerk dan Pieter's Hoeve. Deze dubbele en rietgedekte stolp heeft ook een pannengedekt voordakvlak en stenen gevel met dierenkopjes, in dit geval een paard en een koe. Weduwe J.C. Blaauboer zette in 1893 architect A. Visser aan het werk voor haar zoon Cornelis Blaauboer. De naam van de stolpboerderij stond lang op de poort en was een verwijzing naar de zeevaart van vele generaties Blaauboer.

Fiets naar naar de kruising Barsingerweg en Kreil en sla links af

Kreil ligt op de rand van de Waardpolder. Een gedeelte van het plaatsje wordt formeel onder Wieringerwaard gerekend, het andere gedeelte wordt formeel onder Barsingerhorn. De naam Kreil is een duidelijke verwijzing naar het Creiler Woud. Het bos, bekend van de jachtpartij die Floris II van Holland in 1119 organiseerde, liep ongeveer van Texel tot Enkhuizen. Tijdens de Allerheiligenvloed van 1 op 2 november 1170 werd het Creiler Woud verzwolgen door de Zuiderzee (bron Wikipedia).

Fiets door op Kreil en zie aan uw rechterhand onder aan de dijk

Kreil 30 en 30A Barsingerhorn

Rijksmonument Croceus ac Rufus uit 1860 is in 2014 verbouwd tot twee woonboerderijen. Lees meer via

www.boerderijstichting.nl/archief/binnenkijk-r-98/

Tip: als u graag een verfrissing wilt, kunt u hier richting Kolhorn fietsen, 1,6 kilometer verderop. Hiervoor volgt u de Kanaalweg, gaat u over het kanaal bij de Molenkolk, welke overgaat in de Westfriesedijk.

Neem op de kruising de bocht naar links en steek de brug over het Schagerkoggekanaal richting de Hemmerweg

TO Hemmerweg 16 Barsingerhorn

De crashsite van een Lancaster vliegtuig op de terugweg van Duitsland neergeschoten boven Kolhorn. De gehele crew kwam om te leven en ligt begraven op de Commonwealth War Graves Cemetery nabij Bergen op Zoom.

Vervolg uw weg op de Hemmerweg door de Oosterkaagpolder tot de kruising met de Kolhornerkade en de Heerenweg

Neem de brug over de Westergraftvaart richting Barsingerhorn

In 1415 ontvingen Barsingerhorn (waaronder ook Kolhorn viel) en Haringhuizen gezamenlijk stadsrechten. Die stede Barsingerhorn was een van de vele 'plattelandssteden' in West-Friesland. In 1811 werd de stede, zoals alle steden in Nederland, opgeheven. Het dorp Barsingerhorn is gebouwd op en langs een zeer oude dijk, de eerste vermelding van het dorp dateert uit 1288. Een groot deel van het dorp is sinds 27 april 1993 een provinciaal beschermd dorpsgezicht (bron Wikipedia).

Fiets door op de Heerenweg voorbij de Leekerweg. Aan uw linkerhand

Heerenweg 152 Barsingerhorn

Voormalige Raadhuis, 't Raedthuys Barsingerhorn op Heerenweg 152 Barsingerhorn. Het Raadhuis van Barsingerhorn is een rijksmonument uit 1622. Oorspronkelijk deed het pand dienst als rechthuis waar de rechtspraak van stede Barsingerhorn werd voltrokken. Van 1813 tot 1970 fungeerde het als raadhuis voor de gelijknamige gemeente.

"Het Raadhuis te Barsingerhorn 1780-1807". Waarschijnlijk van de hand van Hendrik Tavenier © Noord-Hollands Archief

Fiets door op de Heerenweg tot aan de Mieldijk. Op de hoek ziet u

Heerenweg 19 en 21 Barsingerhorn

De Maartje Cornelis Hoeve op nummer 21 is een gekeerde West-Friese dubbele stolpboerderij en Provinciaal Monument. Op een kaart uit begin 17de eeuw is op deze plek al een boerderij aangegeven. De fraaie stolpboerderij met achtergelegen stolpschuur (Mieldijk 21 en ook Provinciaal Monument) ligt prachtig op het erf met leilinden langs de voorgevel.

Aan de overzijde van de straat ziet u Heerenweg 19. Gemeentelijk Monument 'Volhouden'. De enkele Noord-Hollandse stolpboerderij is in 1658 gebouwd en tot 1986 agrarisch in gebruik geweest. Opvallend aan de dars is dat de deuren niet iets teruggeplaatst zijn maar dat er bij deze boerderij gekozen is voor een verhoogde topgevel. Een gebruik dat ook veel voorkomt op Texel.

Sla rechtsaf op de Mieldijk, fiets terug naar het Schagerkoggekanaal en neem de brug over het kanaal. Aan de overzijde slaat u weer rechts af bij de Mieldijk terug naar Kreil waar u links afslaat, richting Poolland

Poolland maakt deel uit van de Westfriese Omringdijk. Tot de inpoldering in 1610 was er een kweldergebied dat de dijk beschermde tegen de zee. Aan de dijk wonen al heel lang mensen. De naam Poollant komt rond 1680 voor het eerst op een kaart voor (bron Wikipedia).

Tip: Let op de fraaie makelaar op stolpboerderij Teylingen op Poolland 15 Wieringerwaard.

Op de hoek van de Walingsweg ziet u

Walingsweg 21 Wieringerwaard

Een enkele stolpboerderij al zichtbaar op de kadastrale minuutkaarten van 1832 en een in 1900 aangebouwde stolpschuur. Achter de stolpen nog een fraaie in gebruik zijnde kapschuur uit 1940.

Uitsnede kadastrale minuutplannen 1832 met op de hoek Walingsweg 21

Fiets door op Poolland en steek de Slikkerdijk over naar de Westfriesedijk.

Sla af naar de Keinsmerweg

Tip: Aan uw linkerhand ziet u de Maria Kapel van Keins 2A. In 1510 spoelde een houten Mariabeeld aan bij deze plek en werd het beeldje door gelovigen schoongemaakt met water uit de dichtstbijzijnde put. Diagonaal door deze put loopt de Michaëls leylijn van het hoge noorden helemaal door naar Santiago di Compostella. Gelovigen weten de bescheiden kapel nog steeds goed te vinden.

Ga rechts bij de Grote Sloot

De Grote Sloot is een van de stolpenstructuur van Noord-Holland. U herkent een stolpenstructuur direct, als u van de ene stolpboerderij de volgende en die daarna kunt zien liggen, staat u in een stolpenstructuur. De Grote Sloot heeft zelfs een bijzonder landmark; de stolpburg. Een kunstwerk van Joke Zaal dat de twee zijden van de Grote Sloot verbindt dat is geplaatst ter ere van 400 jaar Zijerpolder. De stolpburg ligt net buiten deze route maar als u de Grote Sloot noordwaarts fietst, ziet u hem vanzelf liggen.

Fiets door tot u links aan de overzijde Phoenix ziet

Grote Sloot 475 Oudesluis

Een bijzondere boerderij waarvan de vierkantsconstructie niet bekend is. Wel is bekend dat de eerder boerderij afbrandde op kerstavond en dat de latere bewoner veilig in een wiegje aan de waterkant lag. De boerderij is in 1951 herbouwd met de toepasselijke naam Phoenix.

Sla rechtsaf de Slikkerdijk

Vervolg uw weg op de Noorderweg

Sla rechtsaf bij de Kneeskade

Kneeskade 2 Anna Paulowna

U ziet Kneeskade 2 Anna Paulowna aan uw rechterhand. En boerderij Zeeland is niet te missen want de stolpboerderij uit 1901 heeft maar liefst drie vierkanten.

Fiets door tot aan de Kerkweg

Ga rechts en neem de rotonde terug naar koffiehuis en eetcafé De Ben.

Colofon

Deze fietsroute is ontwikkeld in het kader van Open Monumentendag 2023 met als hoofdonderwerp monumentale stolpboerderijen en hun erven.

De ontwikkelaars en de gemeente Hollands Kroon zijn niet verantwoordelijk voor foutieve informatie en/of mutaties.

Gemeente Hollands Kroon is op geen enkele wijze eigenaar of gebruiker van de beschreven gebouwen en objecten.

Ontwikkelaar fietsroute: Anna Groentjes.

Fotografie: Anna Groentjes (mits anders vermeld)

Illustraties: 'De landelijke bouwkunst in Hollands Noorderkwartier', L. Brandts Buys, SHBO Arnhem, 1974/1999

Opdrachtgever: Gemeente Hollands Kroon

© 2023 Anna Groentjes

